

Dobrodošel kuža

Priročnik za skrbnike psov

Razumeti psa
InterAktivna Spletna Izobrazba Psa

Zapisala: Alenka Sunčič Jenko

<https://www.solapsa-razumetipsa.org>

lenka.jenko.suncic@gmail.com

Brežice, september, 2019

Uvodne besede	3
... prihod psa.	3
Razumeti psa	4
Organiziramo okolje	6
Oprema	7
Hrana	9
Lastništvo/Skrbnništvo	12
Cepljenje	13
Nega	14
Prevozna sredstva	15
Učenje, izobraževanje	16
Osnovni kurikulum	19
Socializacija ... odnos psa do ...	21
Mentalni razvoj, čustven svet in sterilizacija/kastracija	22
Dnevna rutina	24
Življ... (Ved)enjske coprnije 🐾	25
Zaključna misel	26

Razumeti psa
InterAktivna Spletna Izobrazba

Uvodne besede

Na svetu je nekako tako, da se kužki odločajo ugledati lučko 💡 sveta ne glede na letni čas. Hkrati se ne da izogniti občutku, da sta pomlad 🌸 in poletje 🌻 tista dela leta, ko se pri velikem številu ljudi želja po psu stopnjuje do neznosnega hrepenenja, ki ga preprosto moramo uresničiti.

Na prvi pogled se zdi, da človeka daljši dnevi vabeče pozivajo k stiku z naravo 🌳🌲 pohajkovanju, čofotanju, štetju zvezd in oblakov. Imeti ob sebi **s prvinskostjo povezano dušo psa** 🐾 so udejanjene sanjarije marsikoga.

Romantiko na stran. Odpreti srčno čakro novemu družinskemu članu ni kar tako. Odločitev moramo sprejeti **odgovorno** z zavedanjem, da razvajanju sončnih žarkov sledijo kruto krajši dnevi z mrazom in piščem, ki skeli v kosteh, deževjem 🌧️ in dolgimi nočmi. Kuža ne bo izbirčen. Tema ali svetloba, toplota ali hlad. Potreboval bo delo, gibanje, druženje. Ne bo se oziral skozi okno in tehtal primernost zunanjega vremenskega stanja. Potrebno je dvigniti zadnjo plat in pot pod noge.

Navezujoč se na predhodne vrstice srčno upam, da ste seznanjeni s trilogijo Pred psom na spletni strani <https://www.solapsa-razumeti-psa.org> o pomenu premišljenega vstopa v novo poglavje eksistence, ki vključuje živo bitje - psa. Iz tega razloga se ne bomo ustavljali na procesu tehtanja in tuhtanja 🤔 katero (ne)pasmo, osebnost, telesno ustrojenost psa kupiti, posvojiti/rešiti. Ne. Razmislek na to temo je spisan. Preberite! Tokratne vrstice se osredotočajo na prelomnico ...

... prihod psa.

Le-ta prinaša polne košare drugačnosti. Naj bo mladič ali starejši pes premenam v strugi življenjskega toka se ne izognemo. Dnevna rutina se predružači, vibracije vznemirjenja so tu. Postavljeni smo pred povsem svež izziv. Za nevešče pasjega

skrbništva morda občasno celo strašljiv 🤖. Nedvomno drugačen od vsega s čimer ste si v življenju do sedaj postregli.

Začnimo s čisto preprostimi zadevami ...

Razumeti psa

Razumevanje psa omogoči harmoničen, **v tišini potekajoč in k cilju usmerjen** začetek skupnega življenja.

Nasvet:

Poskušajte razumeti in ozavestiti dejstvo, da pes ob prihodu ničesar ne pozna. Tuj mu je svet, ki ga obkroža. Prinesli ste ga v neznano okolje. Pes je bodisi pogumen raziskovalec ali zaskrbljen mišek, ki ne ve kako se podati v življenje.

Za psa ste popoln neznanec. Našega jezika ne razume. Prepuščen je milosti skrbniške težnje po razumevanju pasjega bistva. Težka čustva. Majhne možganske vijuge se trudijo spoznavati, povezovati izkušnje, čutiti, doživljati in odnesti celo dlako.

Zapomnite si, da se pes pretežno sporazumeva s telesom. **Varčujte z besedami.** Psa le-te obremenjujejo, ker njihovega pomena ne pozna. **Nebesedno sporazumevanje** je pot do pasjega srca. Prilagojena pasjemu mentalnemu in čustvenemu ustroju. **Prinaša hitrejše učenje, čustveno in mentalno sprostitvev.**

Zavedajte se, da se pes **uči na vsakem koraku.** Skozi celotno življenje. Na samem začetku še toliko bolj intenzivno, saj mu je vsak korak nova izkušnja, učna lekcija.

Pasje vedenje skrbniku nenehno sporoča pasje **namere**, namene, če želite! Jasno kaže kam ga vodi želja, radovednost, proces izkušenj. Pes ničesar ne prikriva.

Izkoristite priložnost. **Naučite se natančnega opazovanja pasjih nebesednih sporočil.** Namer. Čemu? Preprosto. Namere, ki ne sodijo v koš ustreznih pravočasno ustavite. Zajezite. Preusmerite. Psu izmaknete pridobivanje izkušenj za katere

veste, da življenje močno otežijo. Pes ne doseže željenega cilja. Sporočate lastno sposobnost. Držite škarje in platno. Krojite življenje s psom po lastnem dizajnu. Unikatno. Samo vama lastno.

Olajšate naporen začetek. Pripravite opremo, uredite okolje, ki psu brez govoričenja postavi jasna, razumljiva pravila vedenja. Meje.

Z **usmerjanjem** začnite TAKOJ! Ne čakajte! Napisala sem: učenje psa poteka na vsakem koraku. Dovolj tehten razlog, da potrdite (ali če želite: nagradite) tisto, kar kužek v situacijah ponudi in bo v skupnem gospodinjstvu potrebno. Razmišljajte vnaprej. Človeški mental je tega sposoben. Izkoristite ga.

S preventivo, varnostnimi ukrepi preprečite neljube nezgode. Tiho, vztrajno, odločno usmerjate psa proti tistemu kar želite.

Nasvet:

Najpogostejši spodrseljaj na poti do vzgojenega psa. **Mladičku so dovoljena vedenja, ki so pri odraslem psu moteča** (vzpenjanje na ljudi, grizenje rok, nog, neodzivnost).

Človeška težava številka 2. **Pričakovanja!** Prehitro previsoka. Pes potrebuje učenje. Čas. Ne skoti se s kodo 'berem človeška pričakovanja'. Ne!

Težava 3. Dovoliti brezmejnost enačim s kopanjem luknje. Globoke. Brezna. Padec je strašno boleč. Pot 'iz' precej mučna, dolga, naporna. **Mladič potrebuje množico pravil. Ozke meje.** Posredujete jih nebesedno. Prilagoditev okolja. Izbor učnih situacij.

Ne nasedajte pasji nebogljenosti, ljubkosti. Pes potrebuje in si želi natančnih smernic. Pravil. Širina se ponuja postopoma z oblikovanjem vedenj. **Svoboda je nagrada.** Privilegiji pasjega življenja pripadajo že vzgojenemu psu. Nikakor ne pasjemu prišleku, ki pravil ne pozna.

Organiziramo okolje

Preden pes prihlača v dom in/ali morebiti na dvorišče 🏠 lokaciji gotovo potrebujeta določene dopolnitve. Pasji pohod je nagel. Predpriprave so obvezne. Ni časa za stopicanje na mestu. Prišlekovo osvajanje novega teritorija ne dopušča veliko manevrskega prostora. Zahteva se ustrezna oborožitev, da se strumnega vojskovodjo pravočasno ustavi.

Domača trdnjava 🏰 bo generalu mirno zatočišče pred viharji novih odkritij kadar znotraj obzidja poskrbimo za preventivo, ki nudi varnost.

Zapomniti si velja termina: preventiva in varnost.

Preventiva. Orodja (pasja spalnica, povodec, sledna vrstica, ovratnica) in upravljanje s kriteriji okolja (kriteriji ali težavnostne stopnje).

Nevarnosti: čistila, antifriz, rože, človeška hrana, zdravila, vtičnice, kabli. Poskrbite, da so varno spravljene ali zaščitene pred pasjim zavojevalcem.

Družinski odnosi. Pes postopoma, s skrbniškim usmerjanjem spoznava ostale prebivalce doma. Muco, kužka, ptico, otroke, invalide ...

Nasvet:

Pogosto vprašanje. Ustrezna **velikost boksa?** Notranji boks: odraslemu psu omogoča vstajanje, obračanje in sproščeno, iztegnjeno spanje. Zunanji boks. Ne pretiravajte z velikostjo. Boks pomeni pasjo počivalnico, ne sprehajalnico. Sprehodi izven domačega dvorišča so nujni. Preberite blog prispevek Pasji rajski vrtovi na spletni strani Razumeti psa <https://solapsa-razumetipsa.org/?razumeti-psa/f/pasji-rajski-vrtovi-🌻>.

Lokacija boksa. Notranji boks. Miren prostor. Pes se čuti del družinske atmosfere. Poskrbite, da obiskovalci ne hodijo v smeri in nato mimo pasje počivalnice. Številni psi tovrstno gibanje enačijo z vdorom v zaseben prostor. Postanejo zaščitniško

razporejeni. Morebiti pokažejo nelagodje. Podrejanje. Strah. Zunanji boks. Miren prostor. Minimalizirajte vizualne učinke.

Oprema

Prestopiti prag pasje prodajalne spominja na spust v čudežno deželo barv, oblik, materialov, vonjev. Novozapečeni skrbnik z lahkoto podleže nakupovalni vnemi, ki je popolnoma nepotrebna.

Oprema ni številčna. Je izbrana s premislekom. Je pomagalo na poti k vzgojenemu sopotniku. Na prvem mestu pri izbiri je varnost, udobnost in uporabnost.

Prihod psa zahteva:

:: **ovratnico/oprsnico oz. še bolje dve** (pozorni smo na dejstvo, da se kuža iz njenega objema ne bo mogel izmuzniti; hitro sušenje priporočljivo; varne zaponke nujne)

:: **sledno vrvico** (začetki so zadovoljni z desetimi metri; lahek karabin; lahek material; priporočljiva izdelava iz hitro sušечеlega pralnega materiala)

:: **pasjo spalnico oz. (hišni) boks** 🛏️ (zaradi stroškovnega vidika psu privoščite tolikšno udobje počivalnice, da bo omogočala uporabo v odrasli dobi; ponovimo! primerna velikost: pes se v boks brez težav vstane, obrne, lenuhari iztegnjen; vrsta: najbolje kovinski z gumiranim dnom; znotraj spalnice ni pasjega jedilnega kotička ali igralnice ali pivnice; sinonim za boks je spalnica; **pasja blazina** je izbirna - kadar se je poloti pasje zobovje jo umaknemo in psa ne nagradimo z novim nakupom dokler ne zaključimo z učno lekcijo 'neuničevanja'; dodaten mir psu omogočimo tako, da žičnati boks prekrijemo; boks je (obvezna) pomoč pri navajanju na notranji počitek, sobno čistočo, onemogoča uničevanje hišnega inventarja)

:: **torbico za hrano** (, ki jo uporablja skrbnik; precej velika; pasja hrana je namenjena nagrajevanju vedenj; hrana ni dobrina, ki bi z neba preprosto padla v pasjo skledo)

:: **posoda za vodo**

:: **brisačko** (kožuh psa potrebuje brisanje, saj s tem negujemo dlako in kožo) in **česalo**

:: **grizala** (, ki ne sodijo v kategorijo igrač temveč jih razvrščamo med pasjo hrano višje hierarhične vrednosti - prilepimo jim naziv bonusi)

:: sredstvo, ki ščiti pred mrgolečo nadlogo bolh in nevarnih klopov

Pravilna uporaba imenovane opreme zagotovi optimalno varnost okolice pred psom ali psa pred okoljem. Napotke o uporabi dobite preko različnih kanalov. Pasji šolnik in usposobljen prodajalec sta najzanesljivejša vira. Splet skriva različne pasti, forumi tudi.

Pojmi in uporaba opreme je predstavljena na spletni strani <http://www.kd-brezice.si>. Zapisem sem pregledala, uredila, informacije so primerne in uporabne.

Natančen bralec opazi, da so iz seznama padli predmeti: povodec, raztegljiv povodec, igrače, posoda za hrano, nagradice 😊 ...

Izostanek opreme najde pot do uporabnika čez dva, tri mesece. Izjema so priboljški, ki so neuporabne banke barvil, konzervansov in skleda za hrano, ki je precej mesecev ali celo dlje sama navlaka, kadar sledimo sloganu: "Hrana = valuta."

Preostanek opreme dodamo postopoma:

:: **kratek (šolski ali boljše mestni) povodec** zahteva skrbno uporabo pri kateri potrebujemo strokovno usmerjanje, kadar ne želimo postati žrtev pasjega vlečenja; uporabo preložite na malce poznejši čas

:: **igrača** potrebuje premišljeno izbiro, še pazljivejšo uporabo; s strokovnega stojišča se mora okoli igre skrbnika in psa ogromno zapisati in/ali povedati, saj je le-ta izjemnega pomena, hkrati jo moramo obračati v ustrezno smer

Nasvet:

Igrača mladega psa je mehka, ustrezne velikosti, prijetne teksture.

Igra ima določena pravila in zgradbo. Le tako zadovoljimo pasji nagon.

Hrana

Pozor. Pri psu hrana nima dolgočasne, osamljene vloge telesu dovajati potrebno energijo za gibanje, ogrevanje. Ne. Nikakršna pogruntavščina ni, da hrana pasji telešček preskrbi z nujnimi hranili za rast in razvoj. Navadno sta nama ti dve dejstvi popolnoma znani in domači.

Hmmm. Ampak hrana psu prinaša mnogo več kakor samo in zgolj kemične elemente z učinkom na telesno raven!

Zabeležite si pomemben podatek. Potreben pri procesu vzgoje, prevzgoje, šolanja.

Hrana vpliva na čustven svet psa 🍷 pes v **pričakovanju** hrane situacije opazuje skozi rožnata očala 🦋 čuti srečo 🍷 okoliščine (začne) zaznava(ti) kot prijetne.

Pričakovanje hrane enačim z nagonom lova. Z elementi iskanja, zasledovanja, preganjanja. Hrana = plen. Sreča = pričakovanje plena.

Hrana vpliva na mentalne, **kognitivne sposobnosti psa**. Poskrbeti za optimalno nutricionistično izbiro štejem med skrbniške prioritete. Teme prehrana ne jemljem zlahka.

Vsebina 'prehrana v vlogi **hranilo telesnim celicam**' zahteva ločen odsek. Tržišče ponuja pestre variante. Optimalnost določi kompromis med pasjim telesom in skrbniškim poznavalsvom.

Običajna hrana

Začetni izbor je precej odvisen od pasjega uvoda v prehrano (beri: vzrediteljevega privajanja).

Poznamo **dehidrirano hrano (brikete)**. Na uporabnost, udobnost, preprostost le-te prisega večinski del skrbnikov. Nabor presega domišljijo. Človek se odloča glede na sestavo (priporočljiv je večinski delež mesa 🍖, maščob, manjši delež žit, zelenjave). Pasji organizem pokaže kaj mu ustreza. Osnoven pokazatelj je prebava, ki ji sledi enakomerna rast, mišična definiranost, kvaliteta kože in zdravje kože.

Optimalna prebavljivost: malo izstrebkov, mirno črevesje brez vetrov, izstrebek ne smrdi, je formiran, trd.

Naučite se brati skrivnosti **deklaracij**. Sestavina na vodilnem mestu je tista, ki v hrani prevladuje. Mesna moka ni najoptimalnejši nadomestek mesu, grah 🌽, soja in podobni viri rastlinskih beljakovin niso vrhunec hranil za pasje telo.

Določeni prisegajo na **surovo hrano**. Pri rokovanju s surovim mesom higiena igra osrednjo vlogo. Pozaba na pomen le-te je nevarna za zdravje človeka in psa.

Nekateri psa hranijo s **kuhano ali mokro (pločevinke) hrano**. Če se boste šli pasjega kuharskega mojstra upoštevajte uravnoteženost hranil.

Za mnenje in lažjo odločitev povprašajte uporabnike, tudi trgovca, veterinarja. Pri dokončni odločitvi ima zadnji lajež kuža in njegov telesni ustroj.

Nasvet:

Nikakor se ne pokorite muham pasjega gurmana (beri: izbirčneža). Izbrani hrani ne dodajajte primesi s katerimi dvignete njeno odišavljenost in posledično ješčost. Raje vztrajajte pri izbrani različici v njeni originalni izdaji. Pasji tek, željo po prehranjevanju dvigne dejstvo, da je **hrana dobrina za katero se mora potruditi**. Spremenite hrano v nagrado in plen.

Predstavite psu naraven način življenja: hrana = valuta.

Primerna količina?

Spremljajte psa. Nasvet proizvajalca je samo smernica. Telo psa daje najbolj natančno informacijo. Poslušajte ga.

Primernost postave?

Vitek pas. Berite: pas opazite. Pri odraslem psu je dodatno merilo za preverjanje ustreznosti telesne teže sledeče: pes stoji, dlani položite na rebra, nato jih pritisnite ob rebra in dlani premaknite naprej - nazaj. Če rebra občutite je postava pravšnja, če se ustrašite, da pes pogreša ta del konstrukcije potem je predebel, kadar se lahko na psu učite anatomije je morda presuh.

Nasvet:

Psu ni potrebno slehrni dan pojesti enake količine hrane. Hrana ne sodi v skledo. Hrana je valuta, plačilno sredstvo. Ne preobrazite se v samopostrežbo. obroki niso potrebni.

Pojasnilo ali malce za šalo in veliko zares:

Surova hrana ne povzroča agresije. Potrebuje malce drugačen pristop pri hranjenju. Povprašajte pasjega šolnika za nasvet. Dnevni vnos? Odrasel pes 2 do 3 % telesne teže. Mladič 5 do 10 % telesne teže.

Nagrajevanje s surovim mesom? Obstaja **dehidrirano surovo meso**, ki ga uporabljate za potrjevanje med učenjem.

Nižje temperature kličejo po obilnejših obrokih. Hrana je kurivo pasjega ogrevalnega sistema.

Voda. Psu **vodo** ponudimo v primerni količini po obroku, telesni aktivnosti.

Prevelike količine tekočine vabijo k neprijetni razvadi nenehnega namakanja jezika in celo plavalnim poskusom. Raje ponudite manjše količine vode večkrat na dan.

Hranjenje med in neposredno po intenzivni aktivnosti ni primerno. Pes sope. Možnost izbruhanja hrane je visoka.

Poskrbite za kvalitetno prehrano. Hrana skrbi za preventivo pasjega zdravstvenega stanja.

Posebna hrana

Pes (da! pravilno ste prebrali) 😄 dajmo ponovimo Pes hrano razdeli glede na njeno vrednost. Pomeni, da ima hierarhično razdelitev hrane. Pomeni. Psu nekateri zalogajčki prinašajo ekstazo, višjo obliko čiste sreče. Nebesa ✨. Za psa ima tovrstna hrana višjo hierarhično vrednost.

O kateri hrani pišem? Odvisno od psa! Posplošeno sem prištevamo naravne žvečilke, surovo meso za psa, ki se prehranjuje z briketi, človeška hrana, v naravi najdene dobrote, kosti, suh kruh itn.

Prehranska dopolnila

Ja nič se ne da pomagati. Nutricionistični trendi super živil so se razširili na področje pasje prehrane. Psu lahko ponudimo dopolnilno hrano, ki je navadno namenjena dodatni spodbudi določenega telesnega delovanja.

Poznamo takšna splošna dopolnila za izboljšanje imunskega sistema ali ozko usmerjena za podporo sklepom, prebavilom, koži itn. Gotovo niso nujno potrebna. Odvečna? Niti ne, kadar z njihovo pomočjo pomagamo vzdrževati in dvigovati pasje telesno, mentalno in čustveno delovanje.

Lastništvo/Skrbnništvo

Osebnostno uporabljam izraz skrbnik. Za psa skrbim. Je moj partner, družabnik, pomočnik in ni lastnina.

Psa vpišemo v **Centralni register psov** na veterini. Postanemo formalen skrbnik. Skrbništva se lahko greste če ste prešli starost 15 let. Pes prejme **potni list** s vpisanimi podatki skrbnika in opravljenimi zaščitami.

Rodovniški psi imajo dodatno skrbništvo vpisano v **slovenski rodovni knjigi** (SLR) na Kinološki zvezi Slovenije.

Rodovniški psi s tujim potnim listom potrebujejo t. i. **'export pedigree'**, ki jim omogoči vpis v SLR.

Psa znotraj legla označijo z mikročipom, ki omogoča sledljivost.

Cepljenje

Pri prvem zaščitnem cepljenju uporabimo **kombinirano cepivo** proti otroškim boleznim. Opravi se znotraj legla. Kuža je star sedem tednov. Preden pes prejme zunanjo pomoč pri zaščiti ga varujejo protitelesa, ki jih pridobi preko mleka matere psičke.

Pred cepljenjem psu **odpravimo notranje zajedalce** (gliste, trakulje). Pri tem uporabimo tabletko (in sicer eno na deset kg telesne teže psa). Cepljenje ponovimo čez mesec dni. Nato letno. Če želimo.

Zakonsko obvezujoče cepljenje je tisto proti **steklini**. Vrli administratorji so zapisali, da cepljenje izvedemo pri kužkovih rojnih treh mesecih. Nato ga vestno in v natančnem časovnem okvirju ponavljamo prva tri leta. Po prejemu tretje vakuine nam zakon določi tri leta premora.

Dodatne napotke okoli injekcijskih potreb in obvez vam bo posredoval izbran veterinar.

Preden se odpravite psa cepiti ga na dogodek pripravite s kakšnim nepotrebnim obiskom zgolj zaradi spoznavanja okolja. Naloga skrbnika: med neuradnim

pregledom hraniti psa. Čustva v plusu so pomembna. Nemogoč predlog? Potem bodite pametni in **med procesom bodenja psa hranite**.

Nega

Psa moramo negovati od konjice smrčka do repka. Naučimo in privadimo ga na dotikanje po celotnem telesu. Ne samo takrat, ko si on tovrstne aktivnosti želi. Ne. Psa negujemo, po njem šarimo kadar se za takšno dejanje odločimo sami. 🧴

Na začetku privajanja pri krtačenju nismo zoprno dolgovezni. **Raje večkrat po malem**. Nekaj potegov s česalom po dlaki. Dovolj. Prenehamo. Psa nagradimo za umirjeno tolerantnost s hrano. Damo znak da smo lišpanje zaključili. Postopek ponovimo po preteku časa ali naslednji dan. Časovne intervale negovanja podaljšujemo. Pozorni smo na ustrezen izbor česal glede na vrsto in kvaliteto dlake.

Nekateri psi krtačenja ali česanja ne potrebujejo. Dlaka jim ne izpada. Potrebujejo redne obiske pri pasjem frizerju. Na le-te jih **ustrezno pripravimo**. Opis postopka najdete na spletni strani, ki razume psa.

Pri brisanju storimo enako. Postopoma. Psa navajamo na postopek, ko zunaj ni dežja. Da bomo za čas povodnji v večini izurjeni.

Kopanje s šamponi je dejavnost pri kateri smo izredno varčni. Edini primeren šampon je tisti, ki ima narisane psa 😊 kopanje razmasti dlako, kar odstrani potreben zaščitni sloj. Večina psov ima poddlanko, ki služi kot odličen izolacijski sistem uporaben poleti za zaščito pred vročino in v nizkih temperaturah deluje kot zbiratelj toplote.

Psa na načrtno močenje z vodo pripravimo. Pomembno ga je naučiti vstopa ali vsaj mirovanja v kopalni posodi (kad, tuš) preden ga začnemo polivati z vodo. Ponovno: hrana = čustvo radosti. Poskrbite, da mu ne drsi. Uporabite podlogo v podobi brisače ali kakšno drugo protizdrsno napravo. Obraza z vodo ne polivamo. Izogibamo se močenju ušesnega kanala.

Nasvet:

Morebitnemu pasjemu boogie woogie plesu se izognemo tako, da pred psa vržemo pest hrane. Medtem ko pasji smrček išče hrano ga brišemo, krtačimo. Pes bo pozitiven občutek, ki ga nosi hrana povezal z občutkom nege.

Pri psu so nege deležna ušesa. **Prepovedana uporaba paličic!** Grozi predrtje bobniča, poškodba. Zadostuje kosem vate ali mehka krpica. Navadno jedilno olje s katerim obrišemo notranjost uhlja. Ne priporočam uporabe agresivnih sredstev razmaščevanja ušesnega masla.

Nikakor ne smemo pozabiti na pasji nasmeh. Zobje potrebujejo skrbno nego s posebno pasjo zobno pasto. Najbolje encimsko, ki napada obloge brez pomoči zobne ščetke in krtačenja.

Cela paleta zaščitnih sredstev proti nadlogi: klop. Nimamo popolnega varnostnega mehanizma. Pasja koža je pogosto žrtev klopjega ugriza. Klop nosi ogromno bolezni. Odkrivajo vedno nove, usodnejše. Zaščita je nujna. Pravilna in hitra odstranitev tudi. Uporabite posebno pinceto. In samo pinceto. Nikoli klopa ne namakajte z oljem. Zajedalec se začne dušiti. Odlaga ogromne količine strupov v krvni obtok psa. Pinceta in samo pinceta. Psa na uporabo privadite preden ima bližnje srečanje s klopom.

Nasvet:

Razen nežnih, božajočih dotikov priporočam, da psa **privadite še na čvrstejše prijeme**. Povežite prijem s hrano. Psa tako ne bo neprijetno presenetil dotik otroka, starejše osebe, veterinarja.

Namig:

Običajna telesa temperatura psa 38.5 do 39.5 stopinj C.

Prevozna sredstva

Premiki na kolesih so psu nenaravni. Potrebno je povezovanje le-teh s plus izkušnjami. Pri tem poskrbimo za varnost in udobje. Oba parametra izpolnjuje

potovanje znotraj boksa. **Namreč premiki so psu lažji kadar ga omejimo in onemogočimo pogled na premikajočo okolico.**

Precej pasje populacije se srečuje s potovalno slabostjo. Razen že omenjenih rešilnih bilk sta pomočnika v boju proti potovalni slabosti homeopatija ali/in Bachove kapljice.

Pasje potovanje zahteva precej širšo obravnavo. Zapis najdete na spletni strani.

Učenje, izobraževanje

Pasje šolništvo 📖 sem predstavila v zapisu na blogu spletne strani Razumeti psa pod naslovom Pasje izobraževanje: potreba ali modna muha <https://solapsa-razumetipsa.org/🤔-razumeti-psa/f/pasje-izobrazevanje-potreba-ali-modna-muha>.

Med besedami najdete predstavitev pogostih oblik pasjega formalnega izobraževanja. Na slovenski sceni se najpogosteje srečamo s skupinskimi tečaji (udeležba psu sporoča, da sodelovanje s skrbnikom v okolju s psi ni nič posebno zoprnega, osebni pristop je nekoliko okrnjen, sledite splošnim vsebinam) ali individualnim pristopom (poskrbi za specifične potrebe tima pes skrbnik). Prevezgoja nastopi pri težjih vedenjskih izgrelih (reaktivnost do okolja, strahovi, tesnobna vedenja).

Sodoben pristop se spogleduje s spletnimi načini pasjega šolništva.

Spoznati **skrivni svet pasjega načina učenja** je skrbnikova obveza. Pes je poseben učenjak. Pasje učenje ima non-stop delovnik. **Izkušnje** so učne lekcije. Njihova podlaga so **nagoni**. Čutila v glavnih vlogah. Čustveni svet psa nosi breme pomnjenja na svojih ramenih. Učenje ne poteka samo s klasičnim (asociativno učenje), operantnim (instrumentalno učenje) pogojevanjem in posnemanjem. Ne. Je skupek velikega števila ploščic, ki tvorijo mozaik končne podobe vzgojenosti.

Kdaj začeti? Primeren odgovor. Nemudoma. S trenutkom, ko pes pritaca skozi duri doma.

Presenečeni? Živim v zmoti? Dvomite? Nikar! Pojasnilo. Razlika, ki razloži odgovor. Znotraj učenjakarstva se šopirita izraza: **vzgajanje in šolanje**. Različna kakor noč in dan.

Vzgajati. Je usmerjati. Je oblikovati vedenja. Potrjevati 'ta prava' in 'superca' odzive na okolje. Ne potrebujete besed. Iz globine psa **vlečete** na plano tisto, kar vam prinaša zadovoljstvo. Nekatera pasja vedenja **lovite** kakor ribič lovi ribice. Ulov je dejansko okusen pečat odobravanja na ustrezno vedenje. Mljask. Pes želi še. Postopoma lahko prenehate z lovom. Pes vedenja ponuja na pladnju.

Kako? Način? Eden se glasi: **logističen vpliv na okolje**. Drugače zapisano: **kriterij okolja**. Pomeni, da izberete okolje glede na vplive, ki jih nudi v podobi ljudi, živali, psov, muc, golobov, hrupa, vonjev itn. Znotraj okolja vplivate na učenje z uporabo psu primernih razdalj, takšnih, ki še omogočajo učenje, ker je vznemirjenje psa obvladljivo.

Okoljske izzive prilagajajte mentalnim sposobnostim psa. Premišljenost nalaga začetno učenje jadranja z nežnim vetričem umirjenega okolja brez hujših nevarnih izzivov. Postopoma spretni, izurjeni in stabilni na nežno valujoči gladini se podamo v izkušnjo turbulentnih viharov dogodkov mestnih središč in gozdnih lovišč.

Rezanje vodne gladine pasjega učenjaštva potrebujete zgolj orodja preventive in hrano. **Bore malo besed.** Nič drugega. Postajamo neustrašni mornarji na oceanu pasjega znanja.

Nekatera vedenja so psu **naravna** - sedanje, leganje, ponujanje tace, vzpenjaje na ostale člane skupnosti itn. Pes tovrstne aktivnosti pogosto navdušeno ponuja. Izmed navedenih so nekatere woohoo ... wow ... vam v veselje, torej takšne, ki si jih želite. Takrat potrjujete. Označujete. Nato hranite. Psu pošiljate sporočilo, da si ponovitev tega istega želite še pa še.

Nadležna početja preprečite s pomočjo preventive in okoljske prilagoditve. Nikakor jih ne nagradimo s hrano ali/in pozornostjo.

Naravna vedenja so dar genetike. Delo skrbnika se minimalizira na dodajanje izkušenj, ki željena, koristna vedenja razvijajo na vedno višje vibracije.

Ogromen bazen vedenj si je izmislil človek. Niso dar narave. Med tovrstnimi **nenaravnimi vedenji** najdemo odpoklic in hojo na popuščenem povodcu. Obe sta nujni za udobno bivanje s psom. Obe je potrebno skrbno oblikovati iz nič. Še huje! Obe nasprotujeta pasjemu biološkemu ustroju. Razkrili smo skrivnost, čemu je obe vedenji izjemno težko naučiti.

Če se potopimo v tale bazen nenaravnosti na dnu odkrijemo naravno vedenje 'ne dam plena', ki ga želimo transformirati v 'pusti' 😂

Nasvet:

S človeškega zornega kota naj bi imela **negativna pozornost** (jeza, žuganje, negodovanje in podobne manifestacije) za rezultat zajezev vedenja. Ne! Psi negativna pozornost (sploh v nežnejši različici) pomeni potrditev! Ignorirati vedenje pomeni, da le-to ne doseže nikakršnega odziva. Če ni odziva ni ponovitve. Sledi postopno zamiranje.

Šolanje je tehnika dela s psom. Poteka na različne načine. Osredotočamo se na položaje, oblikovanje le-teh, minimalistično natančni smo, morda celo neživljenjski.

Opazite razliko? Razumete čemu se proces učenja ustreznega življenja prične takoj? Pes potrebuje smernice! Morate jih dati! Manko le-teh bo od psa zahteval, da jih izumi sam. Zagotavljam vam, da bo večinski delež takšnih, ki so ljube njemu, kar ne pomeni, da bodo ustrezne vam in okolju.

Skromno število vrstic posvetim načinom pasjega učenja. Obširnejše branje dostopno na spletni strani Šola psa.

Ptički žvrgolijo stare trdne resnice. Pes se ogromno nauči preko (ne)zavednega skrbniškega **klasičnega pogojevanja (asociativnega učenja)**. Je preprost način povezovanja za psa nevtralnega predmeta s primarno nagrado, ki psu prinaša

zadovoljitev čustvenega življenja (hrano, igračo, sprehodom, igro itn.). Pes pri tej vrsti učenja ni aktiven mislec. Ni kreator. Odziv je tisto, kar nam nudi.

Osebnost najdem posebno zadovoljstvo pri uporabi **operantnega pogojevanja alias instrumentalnega učenja**. Zakaj? Pes je v omenjenem procesu aktiven udeleženec učenja. Razmišlja. Ponuja. Jaz lovim vedenje, ki ga želim doživljati pogosto. Ulov skrbno označim s hrano. Pes začne vedenje ponavljati. Želi si vedno novih okusnih oznak. Čisti užitek. Aktivacija možganskih celic. Telesa. Vedenja so stabilna. Zanesljiva. Pes je ponosen na uspeh.

Gotovo se pes ogromno nauči s posnemanjem vzgojenega psa. Ali skrbnika. Da! Psi posnemajo ljudi.

Osnovni kurikulum

Povedano drugače. Osnovna, temeljna znanja, ki se pridobivajo skozi dnevne situacije.

:: **ovrednotenje eksistenčne valute**: hrana; ponavljam: hrana ni komoditeta; narava skrbi za mentalno in telesno stimulacijo psa s tem, da se obroki iščejo, sledijo, preganjajo, nikakor ne priletijo ali ne skočijo psu v gobček; pes si za hrano prizadeva, uporablja naravne danosti; ohranite **naravno vedenje psa**, nagone, omogočite psu pridobivati potrebne izkušnje in **porablajte hrano v obliki plena**, pes se zanjo potrudi s telesno in mentalno aktivnostjo, saj se med plenjenjem premika in hkrati tuhta katero vedenje pripelje k cilju - plenu; pričakujoč zmagovit ugriz v plen občuti srečo, ekstazo, popolno zadovoljstvo

:: **samonadzor nagonskih vedenj** pomeni, da pes samega sebe drži na vajetih, sposoben se je upreti skušnjavam, pod nadzorom ima lastne impulze/nagone/namere; na začetku pod budnim nadzorom skrbniškega pogleda; pozneje z načrtno vadbo in ustreznim učnim procesom dosežemo pasjo (samo)disciplino osvobojeno skrbniške diktature

:: **prepoved** uvrstim med osnovna znanja s preprostim razlogom, tako rekoč iz potrebe; kaj se dogaja?; večinski delež skrbnikov že zelo zgodaj v odnosu s psom ne zmore mimo besedice 'ne'; razlog?; gotovo jih je več, vendar sta osnovna: zdrs pri uporabi orodja preventive in kriterijih okolja; da ne pridemo v situacijo neumornega vpitja 'ne' ali 'fuj' ali 'pusti' ali ... kar spravlja psa v stanje stresa ... je bolje poudariti, da **prepoved učimo** kakor vsa druga pasja znanja 😊 pes besede 'ne' ali njenih različic ne razume; potrebuje skrbno učenje; poskrbite, da psa naučite pomena besede, šele nato se lotite uporabe le-te; pravilen način učenja preoblikuje prepoved v pasjo plus izkušnjo; **prepoved = napoved sreče**

:: **sodelovanje s skrbnikom** v in izven enolično znanega okolja; kakšen je zunanji izraz interakcije? **očesni stik**; pomen odprtega komunikacijskega kanala? prost pretok (ne)verbalnih sporočil med človekom in psom; očesni stik je (ne)naravna poglobitvena človeka zahteva učenje, vadbo, izzive; očesni stik v pasjem jeziku pomeni izzivanje težav, zato je učenje pomembno in včasih zahtevno početje

:: **odpoklic ali vračanje k skrbniku** zahteva ogromno vestnega usmerjenega dela, saj se prišteva med vedenja, ki niso del pasjega naravnega ustroja; pes je raziskovalec; pasje gibanje osvaja, preiskuje nova področja ni namenjeno vračanju; sedaj razumete čemu je učenje, prenašanje sporočila, da se vračanje psu splača tako izjemno pomembno

:: **daš - dam ali umetnost deliti**; uh oh še en človeški izum: izročanje plena; plen poimenujemo kost, igračo, počivališče, hrano, žvečilko, skratka karkoli psu čustveno prijetnega, ljubega, dragocenega, posebnega 😊 nenaravno je deliti, naravno je plen skrivoma použiti, varovati, ne dati; v procesu **učenja delitev predstavimo za čustveno nagrajujoče dejanje**, neke vrste herojsko žrtev za katero je bogato nagrajen z nečim enakovrednim plenu, morda celo boljšim od plena; kako se procesa lotimo?; povprašajte pasje strokovne delavce ali se mi pridružite v kakšnem tečaju, virtualnem ali realnem

Manko omenjenih veščin onemogoča nadgradnjo v kompleksnejša znanja.

Socializacija ... odnos psa do ...

Socializacija pomeni **postopno, premišljeno privajanje** in učenje pasjih družbeno sprejemljivih reakcij na dogajanje, vplive zunanjega mestnega in naravnega okolja.

Hiteti ni primerno. Ni priporočljivo. Siliti, potiskati psa v situacije, ki jim čustveno ni kos ne obrodi sladkih sadov pozitivnega učinka.

Gubate čelo? Je morda socializacija v tesnem, strastnem objemu z vzgojo. Nehajte z nabiranjem gub. Prisopihali ste do odličnega zaključka. Ja 'podružbljanje' je vzgajanje ✨✨✨ nikoli zaključen proces. Potreben nenehnih nadgradenj kakor telefonske aplikacije.

Opozorilo:

Socializacija ne pomeni pasjih medsebojnih igrarij. Le-te so pogosto neprimerne. Pasjega mladiča učimo sodelovanja, druženja z nami, skrbnikom. Če mu že privoščimo **pasjo družbo** moramo imeti na voljo takšno, ki bo koristna. Izberemo odraslega, vzgojenega pasjega učitelja in še takrat interakcijo vestno in zbrano nadzorujemo. Divjanje, preganjanje, grizenje, bojevanje pasje nevzgojene mladine nikakor ni nekaj kar bi se štelo za pozitivno. Izkupiček je jalov, bolj v minusu kakor kaj drugega.

Preberite prispevek Pasje prijateljevanje [https://solapsa-razumetipsa.org/](https://solapsa-razumetipsa.org/razumeti-psa/f/pasje-prijateljevanje) - - [razumeti-psa/f/pasje-prijateljevanje](https://solapsa-razumetipsa.org/razumeti-psa/f/pasje-prijateljevanje).

Pozorni, študijozni ljudje so ugotovili obstoj socializacijskih obdobij. Poznavanje letih olajša razumevanje pasjih reakcij. Marsikatero situacijo uspešno zavrtimo sebi in psu v prid, saj se na dogodke ustrezno odzovemo.

Primarna socializacija se začne ob skotitvi do 14 tedna mladosti. Precejšnji delež se odvije znotraj legla. Premišljena odločitev o nakupu psa ni iz trte zvita neumnost. Ima smisel. Opozorim na t. i. **obdobje pojava strahu** v 7. tednu mladosti. Čustveno močna izkušnja v + ali - psa označi za celotno življenje t. i. trajno vtisnjenje.

Sekundarna socializacija zaobjame mesece do prvega leta mladosti. Razdelimo jo na posamezna obdobja z okvirnimi časovnimi parametri. Obdobje prvega dokazovanja odraslosti (13. do 16. teden). Obdobje želje po **bežanju** (4. do 8. mesec). Puberteta (5. do 12. mesec). Obdobje drugega pojava **strahu** (6. do 14. mesec). Odraslost (1. do 4. leto).

Mentalni razvoj, čustven svet in sterilizacija/kastracija

Prvo leto pasjega življenja ne poskrbi samo za razvoj telesnega nivoja. Res je tega najpreprosteje opaziti. Ozadje skriva še minimalno dve sferi, ki določata pasje bitje ✨ mental in čustva.

Celotna **triada telesa - misli - čustev oblikuje psa**. Nivoji se prepletajo. Povezujejo. Vplivajo. Dopolnjujejo. Odgovornost za razvoj nosijo **hormoni**. V svoji majhnosti, pogosti prikritosti so mogočni. Imajo moč zgraditi ali porušiti ravnovesje. Vplivajo na harmonično ubranost celote psa. 🌀

Ne hitite z umetno zaježitvijo naravnega toka. Zgodnji jez v obliki sterilizacije ali kastracije bo na fizičnem, mentalnem in čustvenem nivoju pokazal manko. Trezno razmislite kakšen učinek boste povzročili.

Nasvet:

Priporočam, da psu dovolite doseči **hormonsko zrelost**. Pri psički se pokaže ob prvi pojatvi. Telesno je pripravljena na vlogo pasje matere. Čustveno doživljanje morebiti ne sledi telesnemu razvoju. Po pravilih KZS se prva paritev dovoli pri 18 mesecih starosti oz. nekako v času druge pojatve.

Celoten **spolni cikel psičke** se odvija približno 2x letno. En cikel se odvrti skozi obdobje šestih mesecev. Le-tega delimo na štiri etape. Prvo, pred-gonitev nekateri skrbniki zaznajo. Psička jo manifestira z nemirom, pogostejši uriniranjem in zanimanjem za vonjske slike okolja, predvsem samcev. Opazimo krvav izcedek. Povečano splovilo. Psička hiti proti višku gonitve. Na vrhuncu se izcedek spremeni v svetlejšega. Psička predstavniku moškega spola dovoli 'skok', ki kar se navadno konča kot brejost.

Za skrbnika zoprni čas. Razteza se skozi dejansko krajše obdobje štirih do petih dni, ki se nam pogosto zdijo neskončno dolgi 😊 Norijo hormonov uvrstimo med 11. in 15. dan procesa. Po teh dveh očitnih etapah, ki si v celoti postrežeta s približno **21 dnevnim obdobjem** se hormonsko življenje prevesi v dve mirnejši obdobji.

Kadar se odločimo ZA sterilizacijo je optimalen čas za poseg tri mesece po koncu gonitve. Čas hormonskega predaha.

Skrbniki pogosto izražajo strah! Neupravičen. Glasi se: ali zaradi odstranitve jajčnikov postane psička debela, brezvoljna lenoba? Brez iskrice življenja? Ne. Dejstvo. **Upočasni se presnova.** Ja. Zato moramo poskrbeti za zmanjšano količino hrane. Debelost učinkuje na pasje nagnjenje k počivanju. Ne steriliziranost 😊

Samec hormonsko dozoreva manj opazno kakor psička. Dvigovanje noge t. i. markiranje ni znak spolne zrelosti. Pes odraslost kaže z vedenjem. Zaščitništvo, samozavest, zanimanja za pasje gospodične, želja po nadvladi ostalih samcev. Moško hormonsko viharjenje je odgovor na psičkina sporočila.

Nasvet:

Kadar življenjske razmere ne omogočajo skrbnega, vestnega, nenehnega nadzora nad psičkinim vedenjem v 21-dnevnem času privabljanja samcev svetujem sterilizacijo pred prvo gonitvijo. **Najslabša možnost je neželjeno leglo psičkov.**

Opozorilo:

Kastracija kot takšna ne prinese darila 'pozitiven odnos' do ostalih predstavnikov moškega spola. Problematiko reaktivnosti do psov uvrščam na področje vzgoje. S kastracijo zmanjšamo intenzivnost negodovanja in šopirjenja samo in zgolj, če jo povežemo s procesom učenja ustreznih, družbeno sprejemljivih odzivov ob srečanju s samci.

Razširjene informacije o področju hormonskih procesov telesa pridobite pri veterinarjih, pasjih šolnikih ali pa me pocukajte za rokav in se morebitnih dvomih pogovorimo.

Dnevna rutina

Ne pozabite: psi (mladiči, mladostniki, odrasli in starejši) potrebujejo precejšnjo dozo spanja 🛏️. Poudarjam: trdnega, sproščenega spanca. Dremež, počivanje nista dovolj.

Dobronameren nasvet okoli dnevnega ritma. Izmenjujeta se spanje in aktivnost.

Aktivnosti vedno sledi krepčilen spanec, ki omogoča telesen razvoj, predelovanje vtisov in učnih vsebin, umirjanje in čustveno stabilnost.

Psa naučimo, da se v notranjem prostoru spi. Pogosto pri psih spanje ni dejavnost, ki se pripeti sama od sebe. Pes nima izrazitega občutka 'počutim se utrujen, želim posteljo in spanje'. Neeee. Preden pes popolnoma omaga povzroči popoln direndaj, demonstrira destruktivna vedenja grizenja, kraje predmetov, skakanja ... skratka ... postane nemogoč otročaj.

Pes sporoča 'potrebujem spanje'. Uresničite mu željo preden postane nemogoč. Preprečite nevihto neželenih vedenj. Poskrbite, da psu ponudite zavetje pred viharjem še preden vaju oba zajame vrtinec vpitja, prepovedi, nejevolje, jeze ali še česa hujšega.

Razumeti psa
InterAktivna Spletna Izobrazba Psa

Nasvet:

Pse rutina čustveno umiri. Nudi stabilnost, harmonijo. Gradi zaupanje. Postavi temelje. Trdnost. Sidrišče razburkanosti življenja. ⚡

Pozor. Mnoge koristi ritualov se na posameznih področjih pasjega bivanja zmorejo preobraziti v zoprniho 😡. Uporaba pasje spalnice. Hranjenje. Sprehodi. Pripenjanje na povodec. Hoja ob cestišču. Nekateri rituali se sprevržejo v čustveno naporne reakcije. Psa. Nato skrbnika.

Primer. Nasvet: pasjo spalnico uporabite vestno in vedno kadar s psom niste v aktivni komunikaciji. Ne uporabljajte je po ritualu: 'odidem od doma za osem ur'. Neee! Pes omejitev postopoma pričakuje - frustriran. Omejitev je zanj neskončno

dolga. Ne pozna krajše možnosti. Ni mu predstavljena. Psa omejimo samo kadar odidemo za dlje časa. Katastrofa! Odidemo. Samota. Če smo doma psu dovolimo spanje ali gibanje brez omejitev. Pes se rutini neskončno trajajočega omejevanja želi izogniti. Ima slabo izkušnjo. Stiska. Konflikti. Tesnoba. Trpljenje.

Primer. Hranjenje. Rutina. Pes ob določenem času izloča prebavne sokove za predelavo hrane. Ni nas doma. Ne moremo ponuditi hrane. Pes lačen. Izsiljuje. Slabo se počuti. Telo dela rutinsko. Ponovno. Slaba volja. Jeza. Podrejanje lačnemu psu. Odhod domov. Zaradi rutine hranjenja, ki ni naravna. Je naša kreacija. Nepotrebna. Moteča. Za zdravje psa škodljiva.

Opazite! Nekatere aktivnosti ni pametno dati v predal Rutina. ∞

Življ... (Ved)enjske coprnije

Ogromno besed smo namenili resnici, da psa učimo živeti znotraj človeškega okolja. Ljudska odgovornost je, da mu razkažemo svet pravil, ki jih je potrebno upoštevati. Razumljivo. Po drevoredu 'norm človeške družbe' psa peljemo korakoma. Sproti se ustavljamo, oblikujemo, označujemo, nagrajujemo.

Neuki kuža na poti k učenjaštvu stori kakšen 'prekršek'. Pogosto ga v neželjeno okoliščino potisne kar vzgojitelj, beri: skrbnik. Občasno se štirinožec ne zmore držati na vajetih in pasji direndaj je tu.

Kako ravnati? Razumeti? Posredovati? Preprečiti. Preberite v poučnih vsebinah na spletni strani, ki razume (vas) in vašega psa

Pripis. Če po branju brošurice na spletni strani ne najdete vedenjskih coprnij. Ne skrbite! Ne bo dolgo, ko vas bodo vabile k branju.

Čire čare vsebine:

:: vzpenjanje na ljudi

:: grizenje

:: daj - dam
:: šofiranje
:: sobna čistoča in pasja spalnica

Zaključna misel

Iz zapisanega v dolgoročen spomin naložite: preventivo, nebesedno sporazumevanje, potrjevanje pasjih vedenj izkorišča uporabno vrednost pasje hrane, počitek in umirjanje nosita ravnovesje telesnega, mentalnega in čustvenega nivoja, oprema pri kateri šteje uporabnost in varnost in ne količina. Pes se uči ves čas. Uči se v slikah okoliščin.

Začetni koraki življenja potrebujejo natančno zarisane in dogovorjene meje. Upoštevajo jih vpleteni v projekt 'vzgoja psa'. Proces vzgoje, učenje postopoma prinese pasje uživanje v svobodi. Prostost je nagrada. Skrbniku za trud. Psu za sodelovanje.

Uživajte znotraj učnega procesa. Love ❤️ dogs enough to teach them well 🤗

Razumeti psa
InterAktivna Spletna Izobrazba Psa